

(*)Escola Universitaria de Enfermería Povisa

(*)ORGANIZACIÓN

(*)

A Escola Universitaria de Enfermería de Povisa, adscrita á Universidade de Vigo, naceu oficialmente no ano 1991, baixo o patronazgo do Hospital Povisa coa idea de desenvolver unha función docente que consideraba adecuada e beneficiosa para un centro das súas características, formando profesionais de Enfermería que cando terminasen os seus estudos, puidesen pasar a formar parte da División de Enfermería do Hospital, estendendo na actualidade dita filosofía a todos os estamentos sanitarios tanto españois como estranxeiros.

A filosofía do Centro Estudos Povisa é formar profesionais capaces de exercer as funcións específicas de cada unha das titulacións que imparte, así como fomentar o traballo mediante a colaboración con outros profesionais da saúde e chegar a conseguir obxectivos comúns.

E para chegar a esta meta, a formación do alumnado apóiase en tres alicerces fundamentais: O desenvolvemento de clases teórico-prácticas enfocadas á resolución de problemas, impartidas por especialistas en cada unha das materias, o fomento da aplicación práctica dos conceptos teóricos, mediante a avaliación continuada do alumno por medio de tutorías, o que ten especial interese sobre todo nos créditos prácticos clínicos, avaliación que se realiza en colaboración cos profesionais das diferentes unidades onde o alumno realiza estes créditos.

ÓRGANOS DE GOBIERNO

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

Secretaria: MARÍA MUIÑÓS ÁLVAREZ

Delegado U. VIGO : RAÚL IGLESIAS BLANCO

(*)ESTRUCTURAS

(*)

INFRAESTRUTURAS: Situada na rúa Romil 75 / 77 da cidade de Vigo, a escola conta cunha superficie aproximada aos 2.500 m², distribuídos en catro plantas que compoñen a estrutura do Centro. A entrada á Escola conta cunha rampla especialmente para acceso a discapacitados.

As aulas destinadas a docencia son as seguintes :

- AULA 11 □ 1º CURSO
- AULA 21 □ 2º CURSO
- AULA 23 □ 3º CURSO
- AULA 1 □ 4º CURSO
- AULA S1, S2, S4, S5 Y S7 □ todos os cursos.

(*)EQUIPO DIRECTIVO

(*)

Director: MANUEL TORRES VIZCAYA

Subdirectora: E. MARÍA GIRÁLDEZ MIRANDA

Secretaria: ALICIA MUÍÑOS ÁLVAREZ

Delegado da Universidade de Vigo: RAÚL IGLESIAS BLANCO

(*)OS DOCENTES

(*)

<http://cepovisa.com/escuela-universitaria/docencia/profesorado/>

(*)INGRESO E ADMISIÓN

(*)

Enfermería é unha profesión regulada, é dicir aquela cuxa actividade profesional está subordinada a disposicións legais e á posesión dunha determinada cualificación profesional, polo que o Grao en Enfermería capacita para o exercicio da profesión de Enfermería, baseado na ORDE CIN/2134/2008, do 3 de xullo, que establece os requisitos para a verificación dos títulos universitarios oficiais que habiliten para o exercicio da profesión de Enfermería.

O Título planificouse unha formación total de 240 créditos ECTS, dividida en oito cuatrimestres, cunha duración de catro anos lectivos e cun tipo de ensino de carácter presencial.

Número de prazas máximas de novo ingreso ofertadas no primeiro curso de implantación por modalidade de ensino: 70 prazas.

Non se establecen probas adicionais para o acceso ao título de Grao en Enfermería, aténdose unicamente ao establecido pola CIUG e pola normativa vixente de Universidade de Vigo.

Recoméndase unha actitude de axuda ás persoas e unha visión integral capaz de relacionar e relacionarse con todas as dimensións do ser humano. Ademais, debería demostrar unha adecuada disposición para o traballo en equipo, o estudo continuado, reflexivo e crítico, a capacidade de adaptación continua ao cambio e o manexo de situacións con gran carga física e emocional. Igualmente requírese responsabilidade, equilibrio, madurez persoal e boa saúde.

(*)METODOLOXÍA DOCENTES

(*)

A metodoloxía docente a nivel xeral varía segundo o tipo de materia a impartir, as máis utilizadas son:

Clase expositivas.

Sesións en sala de demostracións.

Talleres.

Estudos de casos, análises diagnósticos, aprendizaxe baseada en problemas.

Traballos individuais e grupais relacionados cos contidos da materia.

Resolución de problemas.

Manexo da tecnoloxía da información e a comunicación.

Tanto o tipo de metodoloxía como o sistema de avaliación de todas as materias están perfectamente deseñados na Guías Docnet e ditas guías renóvanse curso a curso.

(*)APOIO E SEGUIMIENTO

(*)

O estudante matriculado conta cun sistema de apoio e seguimento, primeiramente a través da Universidade de Vigo e mediante o Plan de Acción Titorial (PATEUE) do Centro.

Esta titulación posibilita o acceso ao segundo e terceiro grao de desenvolvemento académico (Máster e Doutoramento) e ás especialidades específicas da titulación definidas polo Ministerio de Sanidade.

Grado en Enfermería

Subjects			
Year 1st			
Code	Name	Quadmester	Total Cr.
V53G140V01101	Human anatomy: Human anatomy	1st	9
V53G140V01102	Psychology: Psychology	1st	9
V53G140V01103	Biochemistry: Biochemistry	1st	6
V53G140V01104	Community nursing 1	1st	6
V53G140V01105	Physiology: Physiology	2nd	9
V53G140V01106	Statistics: Statistics	2nd	6
V53G140V01107	Basics of nursing	2nd	9
V53G140V01108	Modern language: Technical english	2nd	6

IDENTIFYING DATA				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Subject	Anatomía humana: Anatomía humana			
Code	V53G140V01101			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Basic education	1	1c
Teaching language	Castelán			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Ortiz Rey, José Antonio			
Lecturers	Álvarez Fernández, Félix Ortiz Rey, José Antonio			
E-mail	jose.antonio.ortiz.rey@sergas.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Descríbese a anatomía macro e microscópica normais do corpo humano, desde o punto de vista topográfico e estrutural, con especial interese na anatomía funcional. Preténdese que, integrando este coñecemento coa fisioloxía e a bioquímica, os alumnos poidan recoñecer as alteracións morfolóxicas, e anatomofuncionales producidas polas diferentes formas de enfermar.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.			
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.			
D1	Capacidade de análise e síntese.			
D7	Razoamento crítico.			
D8	Aprendizaxe autónoma.			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e topográfica dos diversos órganos e sistemas que integran o corpo humano.	A1	B3	C1 D1 D7
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano.	A1		C1 D1 D7 D8

Contidos

Topic			
Citología e histología	Concepto. A célula epitelial e o tecido epitelial: tipos, características, localización e funcións. A pel. As células do tecido conxuntivo. O tecido conxuntivo: tipos, características, localización e funcións. Os tecidos de sostén; óso e cartilaxe: características, localización e funcións. A célula muscular e o tecido muscular: características, localización e funcións. As células do tecido nervioso, e o tecido nervioso: características, localización e funcións. A substancia gris e a substancia branca. Medula ósea. O sangue. Tecido linfóide: órganos linfoides.		
Embriología	Meiose. Gametoxénese. Fecundación. Segmentación. Blástula. Ectodermo, endodermo, mesodermo. Implantación e placentación. Desenvolvemento embrionario.		

Concepto de Anatomía Humana. Posición anatómica e puntos de referencia.	Xeneralidades de anatomía humana. Terminoloxía anatómica. Posición anatómica. Termos de relación, comparación e movementos. Planos anatómicos. Cavidades orgánicas. Mediastino e peritoneo. Órganos, aparellos e sistemas.
Aparello locomotor	Osteoloxía do esqueleto axial. Osteoloxía do esqueleto apendicular. Artroloxía. Mioloxía. Vascularización e innervación. Anatomía de superficie.
Sistema endocrino	Organización do sistema endocrino. Localización e características anatómicas das glándulas endocrinas. Anatomía do eixo hipotálamo-hipofisario.
Órganos dos sentidos	Xeneralidades. Sensibilidade táctil, gustativa e olfativa. O ollo. O oído.
Sistema Nervioso	Organización: sistemas nerviosos central e periférico. Órganos do sistema nervioso central: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes: encéfalo e medula espinal. Meninxes e líquido cefalorraquídeo. Órganos do sistema nervioso periférico: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes. Vías nerviosas do sistema nervioso central e nervios periféricos (craniais e raquídeos) sensitivos e motores máis importantes. Plexos nerviosos. Sistema nervioso autónomo ou vexetativo.
Sistema cardiocirculatorio	Anatomía do corazón. Anatomía do sistema circulatorio. Organización do sistema cardiocirculatorio.
Aparello respiratorio	Vías respiratorias superiores (nariz, farinxe, larinxe). Vías respiratorias inferiores (traquea e bronquios principais). Pulmón e pleura.
Aparello dixestivo	A boca e as glándulas salivais. Farinxe. Esófago. Estómago. Intestino delgado e groso. Fígado, vesícula biliar e páncreas.
Aparello xenitourinario	Anatomía dos principais órganos (riles, uréteres, vexiga, uretra). Organización do sistema urinario. Órganos reprodutores masculinos (próstata, vesículas seminales, testículos, pene). Organización do sistema reprodutor masculino e vía seminal. Órganos reprodutores femininos (vulva, vaxina, útero, ovarios, trompas de Falopio). Organización do sistema reprodutor feminino. A placenta. A mama.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	72	92	164
Prácticas de laboratorio	6	30	36
Exame de preguntas obxectivas	3	8	11
Práctica de laboratorio	2	8	10

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas das prácticas para desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Estudo de ósos (reais e réplicas), modelos anatómicos, recursos web ou/e láminas anatómicas ou/e radiolóxicas.

Atención personalizada	
Methodologies	Description
Lección maxistral	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico
Prácticas de laboratorio	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico

Avaliación			
	Description	Qualification	Training and Learning Results
Exame de preguntas obxectivas	- Tests de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán. - Faranse dous exames test que liberan materia: en principio programados para o 25 de outubro e o 15 de decembro de 2023.	80	C1
Práctica de laboratorio	- Ósos e modelos anatómicos, recursos web ou/e láminas anatómicas ou/e radiolóxicas. - En principio programado para o 15 de decembro de 2023.	20	

Other comments on the Evaluation

- **Avaliación continua:**

- A materia teórica divídese en dúas partes, con dous exames respectivos e laboratorios, de tipo test de preguntas obxectivas, que se celebrarán dentro do horario lectivo, (as datas serán publicadas en Moovi, según a evolución das dinámicas de traballo).

En ningún de ambos exames poderase obter unha nota inferior ao 40%. De non alcanzar a devandita porcentaxe nalgún dos dous exames, o alumnado poderá recuperar dita parte no exame de avaliación final cuxa data establece oficialmente o centro. Se a nota é igual ou superior ao 40%, considerarase liberada a materia e non se poderá examinar só desa parte no exame de avaliación final co obxectivo de subir nota, para o que tería que facer todo o exame.

Para aprobar a materia requírese alcanzar unha nota mínima conxunta dos dous exames do 50%.

- Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

- A parte práctica avalíase nun único exame que se celebrará dentro do horario lectivo (15/12/2023).

- A nota final da materia será a suma ponderada das dúas puntuacións: **teórica + práctica**.

- O alumno que supere a avaliación continua queda eximido do exame de avaliación final cuxa data establece oficialmente o centro. De todos os xeitos, se o alumno desexa modificar a súa cualificación ten dereito a presentarse ao devandito exame oficial, que será global de toda a materia, e será este o que determine a cualificación definitiva.

- As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten (é dicir, para aqueles que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na convocatoria anterior).

- **Avaliación global:**

- Os alumnos que perdan ou renuncien á súa avaliación continua, terán a oportunidade de superar a materia nun exame para realizar na data oficial programada polo centro.

Devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos teóricos e prácticos e posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose alcanzar un mínimo do 50% para considerarse superado.

O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas e poderá incluír láminas anatómicas ou/e radiolóxicas impresas que sirvan de avaliación da parte práctica da materia. Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

Exame de segunda oportunidade:

Será realizado por aqueles alumnos que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na avaliación continua ou na convocatoria anterior de exame oficial realizado na data programada polo centro.

As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten.

Devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos teóricos e prácticos, e posibilitará alcanzar o 100% da nota debéndose alcanzar un mínimo do 50% para considerarse superado.

O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas e poderá incluír láminas anatómicas ou/e radiolóxicas impresas que sirvan de avaliación da parte práctica da materia. Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

As datas de exame, estarán publicadas oficialmente na web do centro. AULAS 21 y 23.

- Compromiso ético:

Espérase que o alumno presente un comportamento ético adecuado. No caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, e outros) consideraríase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Neste caso a cualificación global nesa oportunidade será de suspenso (0.0).

Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia no presente curso académico e a cualificación global será de suspenso (0.0).

Aviso: No caso de discrepancias entre as distintas versións lingüísticas da guía, prevalecerá o indicado na versión en castelán.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

GJ Tortora, B Derrickson, **PRINCIPIOS DE ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 15ª edición, Panamericana, 2018

KT Patton, GA Thibodeau, **ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 8ª edición, Elsevier, 2013

RL Drake, AW Vogl, AWM Mitchell, **GRAY. ANATOMÍA PARA ESTUDIANTES**, 4ª edición, Elsevier, 2020

MA Alonso Fuentes, N Morales Delgado, MP Aroca Tejedor, **ANATOMÍA HUMANA ADAPTADA AL GRADO DE ENFERMERÍA**, 1ª edición, Universidad de Murcia, 2016

B.Montejo Maíllo y JA Juanes Méndez, **ANATOMÍA HUMANA BÁSICA EN ENFERMERÍA CON ORIENTACIÓN CLÍNICA**, 1ª edición, Universidad Pontificia de Salamanca, 2014

FH Netter, **NETTER. ATLAS DE ANATOMÍA HUMANA.**, 8ª edición, Elsevier, 2023

JT Hansen, **NETTER. CUADERNO DE ANATOMÍA PARA COLOREAR**, 2ª revisada, Elsevier, 2023

E Saldaña Ambulódegui, **MANUAL DE ANATOMÍA HUMANA**, 1ª edición, Online, en: oncouasd.wordpress.com, 2015

Complementary Bibliography

P Posel, L Schulte, **SOBOTTA. ANATOMÍA. HISTOLOGÍA. EMBRIOLOGÍA.**, 2ª edición, Marbán, 2017

AF Dalley, AMR Agur, **ANATOMÍA CON ORIENTACIÓN CLÍNICA**, 9ª edición, Wolters Kluwer, 2022

AM Gilroy, **PROMETHEUS. ATLAS DE ANATOMÍA**, 4ª edición, Panamericana, 2021

TW Sadler, **LANGMAN. EMBRIOLOGÍA MÉDICA**, Trad. de 15ª edición, Wolters Kluwer, 2023

KL Moore, TVN Persaud, MG Torchia, **EMBRIOLOGÍA CLÍNICA**, 11ª edición, Elsevier, 2020

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

IDENTIFYING DATA				
Psicoloxía: Psicoloxía				
Subject	Psicoloxía: Psicoloxía			
Code	V53G140V01102			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Basic education	1	1c
Teaching language	Galego			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Suárez González, Vicente			
Lecturers	Suárez González, Vicente			
E-mail	vsuarez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Tratase de unha materia teórico practica con participación activa do alumnado a través de traballos individuais e colectivos. Fanse grupos de traballo, exposicións en clase, traballos individuais e clases maxistras do profesor. Trátanse temas relacionados con emocións, aprendizaxe, etapas vitais, saúde, enfermidade, apoio psicolóxico, terapias e sobre todo preténdese sensibilizar a o estudante que o seu papel como profesional de enfermaría vai máis lonxe que o cumprimento de protocolos, en psicoloxía tratamos de que cada estudante sea coñecedor dos seus recursos cognitivos e psicolóxicos para axudar e axudarse.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Code	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, as persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, como individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto ás súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional.
C14	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar ao estudante na prevención, a detección precoz, a asistencia e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D3	Capacidade de xestión da información.
D7	Razoamento crítico.

Resultados previstos na materia			
Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Saber entender as bases psicolóxicas clásicas e as súas relacións coa enfermaría.	B4 B7	C14	D1 D3 D7
Ser capaz de aplicar o pensamento científico a vida cotidia e laboral.	A2 A3	C50	D1 D3 D7

Contidos	
Topic	
Descrición e marco conceptual da enfermaría psicosocial.	Principais escolas de psicoloxía. A psicoloxía no entorno da enfermaría. Multiculturalidade e enfoque de saúde - enfermidade.
Actitudes e coñecementos básicos para unha relación terapéutica axeitada	Emoción, tipos, modelos. Intelixencia emocional. Autoconhecimento. Enseñanza y educación al paciente. Concepto de relación terapéutica, finalidade, fases, obxectivos. Terapia Cognitiva. Gestalt. Terapia de Conducta. Psicoanálise. Implicación emocional do persoal de enfermaría e prevención das consecuencias negativas para a súa saúde. Técnicas de relaxación. Relaxación progresiva de Jacobson. Método de Schultz. Cuidados ao cuidador. Burnout.

Fases no desenvolvemento evolutivo	Conceptos básicos en psicoloxía evolutiva. Principais autores. Etapas na infancia. Adolescencia riscos. Trastornos da alimentación. Adolescencia e outras alteracións. Idade adulta. Estrés, depresión e outras patoloxías asociadas ás distintas fases do desenvolvemento evolutivo.
Aspectos psicolóxicos do usuario en os cuidados de saúde.	A enfermidade é o seu impacto na vida da persoa. Representación mental da enfermidade. Enfermidade crónica e aguda. Ansiedade, emocións, imaxe corporal, medo a morte. Estratexias de afrontamento. Papel de enfermaría no abordaxe correcto a o paciente. Hospitalización é o seu impacto psicolóxico. O hospital como escenario ameazante. Paciente terminal, oncolóxico, infantil, quirúrxico etc. características que os definen e modo de abordalos.
Identificación de fenómenos psicosociais.	Principales fenómenos psicosociais que aparecen na interacción social : percepción de persoas, actitudes, estereotipos, presión de grupo, ideoloxía, cultura, expectativas, sexismo, xenofobia, racismo, poder.
Manexo de problemas relacionados coa violencia de xénero.	Casos de abuso, acoso, violencia de xénero, violencia familiar. Implicación emocional do persoal de enfermaría e prevención das consecuencias negativas para a súa saúde. Protocolo de actuación
Identificar habilidades básicas de comunicación eficaz	Concepto de comunicación. Elementos. Estilos. Habilidades sociais. A comunicación co paciente. Protocolo de Buckman. Comunicación co paciente difícil. Cuestionarios e probas para autoconocemento en competencia de comunicación. Estrés e comunicación.
Fases del desenvolvemento humano desde el punto de vista psicosocial.	Conceptos básicos: Unidade biopsicosocial, cultura, integración, familia, desenvolvemento. Autores que plantexan etapas de desenvolvemento: Erikson, Vigotsky, Piaget, Freud, Bandura... Papel de enfermaría.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	2	2	4
Lección maxistral	29	29	58
Seminario	6	24	30
Estudo de casos	7	21	28
Traballo tutelado	14	73	87
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	7	10
Traballo	4	4	8

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnósticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnósticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma do/s estudante/s que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...

Avaliación						
	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Estudo de casos	Proba na que un alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.	20	A2 A3	B4 B7	C14 C50	D1 D3 D7
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual e de acordo co profesor, elabora un traballo sobre a temática da materia ou realiza o resumo dalgunha das lecturas proposta. É unha actividade autónoma do estudante, que inclúe a procura e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e correcta redacción.	10	A2 A3	B4 B7	C14 C50	D1 D3 D7
Exame de preguntas de desenvolvemento	O alumno deberá responder a exercicios nos que achegará unha visión ampla do tema solicitado, nun tempo determinado, relacionando conceptos, extrapolando aplicacións, etc	40	A2		C14 C50	D1 D3
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita Realizarase exposición oral	30	A2 A3		C50	D3

Other comments on the Evaluation

O primeiro día de clase o profesor entrega cronograma con detalle de datas para presentar traballos, horas de titoría, información sobre avaliación e resolve as dúbidas que presenten os alumnos en relación ao curso.

Cada alumno escolle entre avaliación continua ou avaliación global.

Avaliación continua:

O alumno asiste regularmente a clase, participa na elaboración do traballo en grupo, elabora traballo individual e cumprimenta as probas escritas ao longo do cuatrimestre máis ao final.

- As probas escritas referentes as exposicións do profesor e traballos grupais (correxidos-resumidos polo profesor) cumprimentásenos nos días posteriores a presentación en clase, se non alcanzan puntuación de 5 han de repetirse no examen oficial ao final do cuatrimestre. Supoñen o 40% da cualificación. (Se non se obtén polo menos puntuación de 5, non se aproba a materia).

- Elabórase traballo en grupo con titorías e posterior exposición en clase (supón o 30% da cualificación).

- Realízase en clase estudo de casos, que avaliados mediante proba escrita (supón o 20% da cualificación).

- Elabórase traballo individual sen exposición, (supón o 10 % da cualificación).

Ainda no caso de ir conseguindo resultados satisfactorios no itinerario mencionado, o alumno tamén pode optar a proba de avaliación final para mellorar a nota, en sempre respétase a cualificación obtida na avaliación continua.

Pérdese o dereito a avaliación continua cando as faltas non xustificadas superen o 10%, non se realice o traballo grupal ou non se entregue o traballo individual, nese caso ha de superar a proba de avaliación global, tal como ven descrita a continuación.

Avaliación global:

Se o estudante elixe esta modalidade, ou perde o dereito da avaliación continua, pode asistir a clases e participar nos traballos (non recibindo cualificación), pero ha de superar unha proba escrita global: (preguntas de desenvolvemento) que fai referencia a todos os contidos abordados no curso e compartidos en moovi, (exposicións do profesor e traballos de alumnos corregidos/resumidos polo profesor).

Datas de exames de 1ª e 2ª oportunidade, publicaranse na web do centro. AULAS 21 e 23.

O EXAMEN DE XUNIO SEMPRE TERÁ FORMA DE AVALIACIÓN GLOBAL NO QUE ENTRAN TODOS OS CONTIDOS ABORDADOS NO CURSO E COMPARTIDOS EN MOOVI.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Piero Turchi, Gian, **Psicología de la Salud**, ISBN 10 9877601680, Brujas, 2018

Kleiman, Paul, **Introducción a la Psicología**, Sirio, 2022

Párraga Sánchez, J. M., **Ciencias Psicosociales para Profesionales Sanitarios de hoy y de mañana**, ISBN-13 8576551651, ., Independently published, 2020)

Cibanal Juan, Luis, **Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud**, ISBN 13- 978-8413822488, 4 edición, Elsevier, 2022

Díaz Méndez, Darío, **Psicología para Enfermería y Ciencias de la Salud**, ISBN-13 978-8413821818, Elsevier, 2023

Amigo Vázquez Isaac, **Manual de psicología de la salud**, ISBN-13 978-8436847376, Pirámide, 2023

Complementary Bibliography

Lafuente Niño, E., **Historia de la psicología (GRADO)**, ISBN-13 978-8436269635, Uned, 2017

Mora, Francisco, **Cómo funciona el cerebro**, ISBN-13 978-8491046516, Alianza, 2017

Colegio Oficial de Psicólogos, **www.cop.es**,

Sloan, Ethan, **La enfermedad mental: Orígenes y actuaciones**, ISBN-13 9798396040434, Independently published, 2023

Sociedad Española para el Estudios de la Ansiedad y Estres, **www.ansiedadystres.org/**,

Psicología-online, **www.psicologia-online.com**,

Inteligencia emocional, **www.inteligencia-emocional.org**,

Goleman, Raian J.D., **Inteligencia Emocional**, ISBN-13 979-8443853741, Independently published, 2022

Gómez Sánchez, R; Gómez Díaz M; Gómez Sánchez, R (Coord, **Manual de Atención Psicosocial**, ISBN-13 978-8415223450, Monsa-PRAYMA, 2012

Gaviria Stewart , Elena, **Introducción a la psicología social**, ISBN 13- 978-8496808386, 1 edición (, Editorial Sanz y Torres, S.L., 2019

Flèche, Christian, **El origen emocional de las enfermedades.**, ISBN13 9788491119999, EDICIONES OBELISCO, S.A., 2023

Cruzado Rodríguez, J.A., **Manual de psicooncología: Tratamientos psicológicos en pacientes con cáncer**, ISBN 13 978-8436829907, Pirámide, 2014

Antequera Jurado, Charo, **El desafío del cáncer: Vivencias y estrategias psicológicas con las que afrontar la enfermedad para pacientes y acompañantes.**, ISBN-13 978-8413612188, SHACKLETON BOOKS, 2023

Thibaut Meurisse, **Domina tus emociones**, ISBN-13 979-8647720160, Independently published, 2020

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Enfermería en saúde mental/V53G140V01305

Enfermería xeriátrica e cuidados paliativos/V53G140V01304

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Other comments

A avaliación continua permite seguir a materia de xeito ordenado e con feedback periódico por parte do profesor.

Estará controlada a asistencia.

Valorase a participación activa en clase

IDENTIFYING DATA				
Bioquímica: Bioquímica				
Subject	Bioquímica: Bioquímica			
Code	V53G140V01103			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	1	1c
Teaching language	Castelán			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Fernández Ferro, Martín			
Lecturers	Fernández Ferro, Martín			
E-mail	martinfdezferro@yahoo.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	O programa de Bioquímica, ten como obxectivo proporcionar un coñecemento a nivel molecular, tanto da estrutura como da función dos distintos procesos bioquímicos, metabólicos e xenéticos esenciais do noso organismo. Devandito coñecemento é imprescindible para comprender a organización, regulación, funcionamento e a transmisión de información dos seres vivos e poder entender o funcionamento xeral do ser humano. Todo iso servirá de base para a comprensión das distintas patoloxías que poden afectar á nosa saúde.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Code	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D7	Razoamento crítico.

Resultados previstos na materia			
Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Ser capaz de distinguir os sistemas moleculares e *os procesos implicados no *almacenamento, **replicacións expresión de la información xenética.	A1 A3	C1	D1
Saber as propiedades **estructurais e funcionais das **biomoléculas e o seu metabolismo cara ao exercicio da enfermaría.		C1	D1
Saber distinguir o proceso de **xeneración, almacenamento e utilización da enerxía **metabólica.		C1	D1 D7
Saber comprender os cambios moleculares asociados as distintas *situacións **fisiolóxicas e *patolóxicas.		C1	D1 D7

Contidos	
Topic	
1.- Introducción e fundamentos xerais da *bioquímica	1.1 Concepto de *Bioquímica 1.2 *Bioelementos e *Biomoléculas *inorgánicas 1.3 A auga 1.4 Disolucións 1.5 Concepto de *PH 1.6 *Ionización da auga 1.7 Equilibrio acedo-base 1.8 *Alcalosis e *acidosis 1.9 Resolución de problemas
2.-Estrutura e función das *Biomoléculas	2.1 *Hidratos de carbono 2.2 Lípidos 2.3 *Aminoácidos e proteínas 2.4 Ácidos *Nucleicos 2.5 Encimas, vitaminas e hormonas

3.- Metabolismo enerxético

- 3.1 Nutrición, absorción e transporte
- 3.2 Mecanismos hormonais de regulación
- 3.3 Obtención e aproveitamento da enerxía
- 3.4 Metabolismo dos *hidratos de carbono
- 3.5 Metabolismo dos lípidos e *lipoproteínas
- 3.6 Metabolismo *Nitrogenado

4.- Bioloxía e introdución á xenética

- 4.1 A célula
- 4.2 O ciclo celular
- 4.3 Organización do material xenético
- 4.4 *Biosíntesis de ADN: *replicación
- 4.4 *Biosíntesis de *ARN: *trascrición
- 4.5 *Biosíntesis de proteínas: tradución
- 4.6 Código xenético

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	44	40	84
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	24	26	50
Resolución de problemas de forma autónoma	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	4	5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e directrices para a resolución de exercicios,e realización de traballos ou proxectos a desenvolver polo estudante
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Seminario	Reunións de carácter periódico con grupos reducidos, co obxecto de poder controlar o progreso na comprensión da materia por parte do alumnado, con cada un dos docentes; axuntará o contido teórico con posibles casos clínicos e a súa patoloxía. Inclúirá a exposición e defensa oral por parte da/o alumna/o.
Resolución de problemas de forma autónoma	

Atención personalizada

Methodologies Description

Seminario	Aclaración de dúbidas do alumnado por vía telemática (campus remoto) ou presencial
-----------	--

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Seminario	Avaliarase o coñecemento adquirido na elaboración de traballos individuais ou grupais. Teranse en conta os valores de cooperación, capacidade de traballo en grupo e a responsabilidade individual e colectiva.	10	A1 A3	C1	D1
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	10	A1 A3	C1	D1
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	40	A1 A3	C1	D1

Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	40	A1 A3	C1	D1
---------------------------------------	--	----	----------	----	----

Other comments on the Evaluation

Evaluación Continua (EC):

La calificación de la EC se obtendrá mediante la suma de las pruebas desarrolladas en el aula como: seminario y resolución de problemas (20%) y preguntas de desarrollo (40%).

Para la calificación final de los estudiantes que sigan EC, el 40% restante de la calificación, se obtendrá mediante la realización de un examen final que constará de preguntas objetivas tipo test.

Deberá superar cada prueba, para ello será necesario obtener una nota mínima de 5.0 sobre 10, en caso contrario el estudiante perderá la EC y pasará a realizar la prueba de evaluación global para aprobar la asignatura.

El número de faltas de asistencia no justificadas (10%) implica la pérdida del derecho a la EC: Se consideran faltas justificadas; la realización de exámenes, la presencia en órganos colegiados, el ingreso hospitalario y la enfermedad o baja médica.

Se tendrán en cuenta las necesidades e intereses de los estudiantes con diversidad funcional.

Renuncia a la evaluación continua:

Aquellos estudiantes que no puedan seguir la EC y/o hayan renunciado a esta, optarán a la evaluación global.

Evaluación global:

Se realizará un examen global que supone el 100% de calificación de la materia, que incluirá preguntas objetivas. Para superar la materia se deberá alcanzar un mínimo del 50%.

El examen se realizará en la fecha establecida en el calendario oficial y publicada en la web.

Aquellos alumnos que no se presenten al examen final, obtendrán una calificación de no presentado.

Examen de Julio (2ª Oportunidad):

Aquellos estudiantes que no superen la primera oportunidad podrán presentarse a la segunda, en este caso, se realizará un único examen final, de toda la materia, que constará de preguntas objetivas, supondrá el 100% de la nota y deberán alcanzar el 50% para superar la materia.

Las fechas de examen, estarán publicadas oficialmente en la web del centro. AULAS 21 y 23.

Compromiso ético: Se espera que el estudiantado presente un comportamiento ético adecuado. En caso de detectar un comportamiento no ético (copia, plagio, utilización de aparatos electrónicos no autorizados, etc.), se considerará que el alumno no reúne los requisitos necesarios para superar la materia. En ese caso, la calificación final en primera convocatoria será de suspenso (0,0). No se permitirá la utilización de ningún dispositivo electrónico durante las pruebas de evaluación salvo autorización expresa.

Avaliación Continua (EC):

A cualificación da EC obterase mediante a suma das probas desenvolvidas na aula como: seminario e resolución de problemas (20%) e preguntas de desenvolvemento (40%).

Para a cualificación final dos estudantes que sigan EC, o 40% restante da cualificación, obterase mediante a realización dun exame final que constará de preguntas obxectivas tipo test.

Deberá superar cada proba, para iso será necesario obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10, en caso contrario o estudante perderá a EC e pasará a realizar a proba de avaliación global para aprobar a materia.

O número de faltas de asistencia non xustificadas (10%) implica a perda do dereito á EC: Considéranse faltas xustificadas; a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica.

Teranse en conta as necesidades e intereses dos estudantes con diversidade funcional.

Renuncia á evaluación continua:

Aqueles estudantes que non poidan seguir a EC e/o renunciaren a esta, optarán á avaliación global.

Avaliación global:

Realizarase un exame global que supón o 100% de cualificación da materia, que incluirá preguntas obxectivas. Para superar a materia deberase alcanzar un mínimo do 50%.

O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web.

Aqueles alumnos que non se presenten ao exame final, obterán unha cualificación de non presentado.

Exame de Julio (2ª Oportunidade):

Aqueles estudantes que non superen a primeira oportunidade poderán presentarse á segunda, neste caso, realizarase un único exame final, de toda a materia, que constará de preguntas obxectivas, supoñerá o 100% da nota e deberán alcanzar o 50% para superar a materia.

As datas de exame, estarán publicadas oficialmente na web do centro. AULAS 21 e 23.

Compromiso ético: Espérase que o estudantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados etc.)/ etc.), considerarase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira convocatoria será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Reed, **BIOQUÍMICA CLÍNICA**, Ediciones Abbott, 2015

Nelson y cols., **LHENINGER PRINCIPIOS DE BIOQUÍMICA**, 5ª, Omega, 2009., 2009

Feduchi y cols., **BIOQUÍMICA ESENCIAL**, 2ª, Panamericana, 2015

Complementary Bibliography

Lozano Teruel y cols., **BIOQUÍMICA Y BIOLOGÍA MOLECULAR PARA CIENCIAS DE LA SALUD**, 3ª, Mc Graw-Hill, 2005

Murray y cols., **HARPER BIOQUÍMICA ILUSTRADA**, 2ª, Mc Graw-Hill,, 2010

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Other comments

Se recomendarán tamén os textos utilizados en 2º de bacharelato nas materias de química e sobre todo bioloxía xa que neles está a base do que se vai estudar no presente curso, máis ampliado e con enfoque dirixido á bioquímica humana.

Aos alumnos procedentes de FP, se lle ofertaran tutorías de grupo nas que se poderá incidir en aqueles conceptos básicos, cuxos coñecementos se precisan para poder seguir o programa.

IDENTIFYING DATA				
Enfermería comunitaria I				
Subject	Enfermería comunitaria I			
Code	V53G140V01104			
Study programme	Grao en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Mandatory	1	1c
Teaching language	Castelán			
Department	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinator	Giráldez Miranda, Esperanza María			
Lecturers	Cavero Zamorano, Jorge Eduardo Giráldez Miranda, Esperanza María			
E-mail	mgiraldez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Esta materia introduce aos estudantes nel modelo de la Enfermería Comunitaria, para identificar problemas de saúde, con orixe nolos seus determinantes sociais, culturais e #ambiental.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code	
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural.
B5	Diseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde ou enfermidade como integrantes dunha comunidade.
C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde dos individuos e grupos.
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos de poboación, identificando as posibles causas dos problemas de saúde.
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar e multilingüe.

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results		
Ser capaz de manexar el concepto saúde- enfermidade e de aplicar nocións de Demografía sanitaria.	B4 B16	C24 C26	D5
Ser capaz de aplicar el Método epidemiolóxico e os modelos *causales	B5 B6	C23 C25	

Contidos

Topic	
Saúde e enfermidade: Concepto ecolóxico.	Historia da saúde pública.
Determinantes de saúde.	Historia da Enfermería Comunitaria.
Niveis de prevención.	Estado e concepto de saúde.
Saúde comunitaria.	Determinantes da saúde.
Enfermería de saúde pública.	
Saúde ambiental e ecolóxica: A saúde en relación coa auga, o aire, o clima.	RESIDUOS
Contaminación ambiental.	Plan de xestión de residuos sanitarios
Tratamento de residuos e pragas.	Manexo de residuos sanitarios: Segregación, almacenamento e tratamento.
	Plans DDD

Microbioloxía.

MICROBIOLOXÍA

□ Os microbios e a enfermidade
Características. Simbiose e patoxenicidade
Mecanismos de defensa. Infeccións oportunistas.

□ Bacterias

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación.

Bacterias epidemiolóxicamente relevantes

□ Virus

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación

Virus epidemiolóxicamente relevantes

□ Fungos

Concepto. Morfoloxía e fisioloxía.

Clasificación

Fungos epidemiolóxicamente relevantes

□ Parásitos

Parásitos humanos Concepto.

Protozoos de interese sanitario

Helmintos de interese sanitario

Control da infección.

CONTROL DA INFECCIÓN

Cadea epidemiolóxica.

Medidas de prevención da infección: Precaucións estándar e fronte ao mecanismo de transmisión.

Desinfección e esterilización.

DESINFECCIÓN E ESTERILIZACIÓN

Asepsia, limpeza, desinfección e esterilización.

Epidemioloxía: Marco conceptual e evolución histórica.

□ Definición. Método epidemiolóxico

□ Causalidade. Modelos e teorías

□ Indicadores. Frecuencia, asociación e impacto.

□ Epidemioloxía descritiva, analítica e experimental

□ Tipos de estudos:

Xeneralidades. Método científico

Estudos descritivos

Estudos analíticos

ou Estudos experimentais

Demografía sanitaria: Composición e dinámica da poboación.

Demografía estática e dinámica.

Indicadores:

- Mortalidade.

- Natalidade.

- Fecundidade.

- Migración.

- Componentes de crecemento e desenvolvemento.

Introdución a enfermidades transmisibles.

Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes.

Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais.

Boletines epidemiolóxicos.

Brotos epidémicos.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	44	44	88
Traballo tutelado	4	23	27
Seminario	2	6	8
Actividades introdutorias	2	2	4
Instrucción programada	4	8	12
Exame de preguntas obxectivas	3	8	11

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escritura, baixo titorización do equipo docente.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Instrucción programada	Consiste na presentación dunha materia dividida en varias unidades didácticas, traballadas en grupo polo estudantado, e cunha avaliación individual dos contidos.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Traballo tutelado	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escritura, baixo titorización do equipo docente, mediante concertación de citas presenciais, consulta por correo ou outros medios.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Instrucción programada	Consiste na presentación dunha materia dividida en varias unidades didácticas, traballadas en grupo polo estudantado, e cunha avaliación individual dos contidos.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Traballo tutelado	Enfermedades transmisibles	20	B5 B6 B16	C23 C25	D5
Seminario	Medidas de precaución estándar e baseadas na transmisión. Colocación e retirada de EPI (Equipo de protección individual).	20	B5 B6	C23	
Instrucción programada	Unha parte da materia é traballada en grupos polo estudantado no traballo tutelado; tras a súa presentación, avaliación polos docentes e difusión dos contidos, realízase exame tipo test, ha fecha establecida e comunicada a través de Moovi.	20	B4 B5 B6 B16	C23 C24 C25 C26	D5
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que poderán incluír preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	B4 B6	C23 C24 C25 C26	

Other comments on the Evaluation

O primeiro día de clase os docentes expoñen a planificación da materia e os horarios de titoría e informan das opcións de avaliación (CONTINUA ou FINAL), para que opten pola que máis se axuste ás súas necesidades

A súa elección será comunicada ao centro, segundo a metodoloxía establecida para iso e publicada na web.

Avaliación Continua (AC):

O 10 % de faltas de asistencia non xustificadas implica a perda do dereito á AC, considerándose faltas xustificadas: a realización de exames, a presenza en órganos colexiados, o ingreso hospitalario e a enfermidade ou baixa médica (achegando xustificante pertinente).

A cualificación da AC obtense mediante a suma das probas desenvolvidas na aula: traballo tutelado (20%), instrucción programada (20%) , seminario (20%) e o 40 % restante, mediante un exame de preguntas obxectivas, na data oficial establecida e publicada na web. En devandito exame, o estudantado que siga avaliación continua, verase liberado dunha parte, que estará perfectamente identificada.

Deberase obter unha nota mínima de 5.0 sobre 10, en cada proba (inclusive o exame), en caso contrario, o estudante perderá a AC e pasará a realizar a proba de avaliación global para aprobar a materia.

Aqueles estudantes que non poidan seguir a AC e/ou renuncien a esta, serán avaliados mediante unha proba final que suporá o 100% da calificación da materia.

Avaliación global:

Realizarase un exame global que supón o 80 % de cualificación da materia, dado que o seminario (20%) ten carácter obrigatorio

O exame será tipo test, con 4 opcións de resposta; cada resposta errónea restará 0.25 das correctas.

Para superar a materia deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10.

O exame realizarase na data establecida no calendario oficial e publicada na web, nas AULAS 21 e 23.

Compromiso ético:

Espérase que o estudiantado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, etc.), considerárase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Nese caso, a cualificación final en primeira oportunidade será de suspenso (0,0).

Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

CDC., «**CDC Works 24/7**». **Centers for Disease Control and Prevention**,

Ana Belén Salamanca Castro., **El aeiou de la investigación en enfermería**., Ed Fuden, 2013

Josep Argimon, Josep Jiménez Villa., **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**., 3ª Edición., Elsevier, 2004

European Centre for Disease Prevention and Control.,

Complementary Bibliography

J.A. García-Rodríguez, J.J. Picazo., **Compendio de microbiología médica**, Ed. Harcourt,

Lucía Mazarrasa Alvear, **Salud pública y enfermería comunitaria**., 2ª Ed., McGraw-Hill Interamericana de España, 2003

Jorge Humberto Blanco Restrepo, **Fundamentos de Salud Pública**., 2ª Ed., Corporación para Investigaciones Biológicas CIB, 2005

Antonio Frías Osuna, **Salud pública y educación para la salud**., Elsevier España, 2000

Pedro Maldonado Cruz, **Demografía. Conceptos y técnicas fundamentales**., Plaza y Valdés, 2005

WHO Library Cataloguing-in-Publication Data, **PLAN DE ACCIÓN MUNDIAL SOBRE LA RESISTENCIA A LOS ANTIMICROBIANOS**., ISBN 978 92 4 350976 1,

Medwave, **Análisis crítico de la literatura: nociones básicas**.,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Enfermería comunitaria II/V53G140V01206

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Estatística: Estadística/V53G140V01106

IDENTIFYING DATA				
Fisioloxía: Fisioloxía				
Subject	Fisioloxía: Fisioloxía			
Code	V53G140V01105			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Basic education	1	2c
Teaching language	Galego			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Ortiz Rey, José Antonio			
Lecturers	Mosteiro Cerviño, Martín José Ortiz Rey, José Antonio			
E-mail	jose.antonio.ortiz.rey@sergas.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Trátase de aprender os principios físico-químicos que regulan o estado da saúde, de modo que o alumno poida comprender os procesos *fisiopatolóxicos que determinan alteracións da mesma, as formas de enfermarse, e as enfermidades.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.			
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos e as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.			
D1	Capacidade de análise e síntese.			
D2	Capacidade de organización e planificación.			
D3	Capacidade de xestión da información.			

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results	
Ser capaz de comprender cal é a función normal dos distintos aparellos e sistemas do organismo normal.	C1 C9	D1 D2 D3
Ser capaz de adquirir os coñecementos fundamentais sobre os mecanismos que regulan as funcións dos distintos órganos e sistemas.	C1 C9	D1 D2 D3

Contidos

Topic		
Introdución a fisioloxía.	Introdución. Concepto.	
Fisioloxía celular.	Conceptos básicos: medio interno, homeostasis. Compartimentos corporais. Transporte a través de membranas. Comunicación intercelular.	
Sangue e sistema inmune.	Composición do sangue. O plasma. Hematopoiese prenatal e posnatal. A medula ósea e o sangue periférico. Hematócrito e velocidade de sedimentación globular. Principais valores analíticos dunha análise sanguínea. Células do sangue e as súas funcións. Hemostasia e coagulación. Tipos de sangue. Sistemas AB0 e RH. Transfusión. Defensa e inmunidade: principais órganos linfoides e funcións. Fisioloxía da resposta defensiva: a inflamación. Respostas inmunes e autoinmunes. Inmunidade inespecífica e específica.	
Fisioloxía renal e líquidos corporais.	Función do ril. A nefrona. Filtración glomerular e mecanismo de formación dos ouriños: secreción e reabsorción tubular. Control do volume de ouriños. Equilibrio ácido-base. Técnica do aclaramento da función renal. Pelvis renal, uréteres, vexiga e uretra: a micción. Control neurolóxico da micción.	
Fisioloxía cardiovascular.	Funcionamento do corazón. Subministración sanguínea ao músculo cardíaco. Ciclo cardíaco. Sistema de conducción. Electrocardiograma. Hemodinámica vascular. Arterias, veas e capilares. Circulación linfática. Circulación sistémica e pulmonar.	

Fisioloxía respiratoria.	Mecánica da respiración. Intercambio de gases. Regulación da respiración. Tipos de respiración. Espirometría.
Fisioloxía dixestiva.	Principios xerais. Motilidade intestinal: conceptos de peristaltismo e ton: tipos funcionais de movementos no tubo dixestivo. Control nervioso da función gastrointestinal. Sistema nervioso entérico. Fluxo sanguíneo gastrointestinal. Circulación esplénica. A dixestión: enzimas e dixestión química. Dixestión e absorción dos principios inmediatos. Excreción. Función das glándulas salivais. O páncreas, o fígado e a vesícula biliar. Nutrición e metabolismo enerxético. Metabolismo dos principios inmediatos, vitaminas e minerais.
Fisioloxía do sistema endocrino e reprodución.	Mecanismo de acción hormonal. Clasificación química e funcional das hormonas. Regulación da secreción hormonal. Sistema hipotálamo-hipofisario: hipotálamo, talo hipofisario, adenohipófisis e neurohipófisis. ADH e oxitocina. Hormonas tiroideas e calcitonina. Paratiroides: regulación do calcio e fosfato no organismo. Hormonas pancreáticas e regulación da glucemia. Hormonas adrenais: corticais (o cortisol, a aldosterona e os esteroides sexuais) e medulares (catecolaminas). O estrés. As hormonas sexuais masculinas e femininas. O ciclo ovárico. Menarquia. Ciclo menstrual. Menopausa. A placenta. Embarazo, parto e lactación. A melatonina. O sistema APUD. As prostaglandinas.
Fisioloxía do aparello locomotor	Fisioloxía muscular: unidade motora. Tipos de fibras musculares. Mecánica e enerxética da contracción muscular. Ligamentos e tendóns. Óso. Cartilaxe. Articulacións.
Neurofisioloxía.	Fisioloxía do sistema nervioso. O impulso nervioso. Neurotransmisores. Condución do impulso nervioso: potencial de membrana en repouso, potencial local e potencial de acción. Fisioloxía dos órganos dos sentidos xerais e especiais. Fisioloxía da corteza cerebral. Aprendizaxe e memoria. O soño e a vixilia. O electroencefalograma. Vías nerviosas motoras e sensitivas. Os reflexos.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	72	108	180
Seminario	3	8	11
Presentación	4	20	24
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Presentación	2	0	2
Presentación	2	0	2

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	- Presentación de temas colaterais ao temario, de importancia pola súa actualidade, aplicación práctica ou como forma de integración dos contidos explicados anteriormente nas leccións maxistras. - Asistencia e participación activa, individual. - En horario de clase. - Número de seminarios e datas de celebración comunicaranse por parte dos profesores. - Poderá incluír proba de tipo test de preguntas obxectivas a celebrar tras a finalización de cada seminario.
Presentación	- Preparación de temas por parte dos alumnos, en grupos. Posterior exposición ante o resto da clase en presentación tipo Power Point. - Exposición en horario de clase. - A composición dos grupos e as datas de exposición serán comunicados polos profesores.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Lección maxistral	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría ou mediante correo electrónico
Seminario	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría ou mediante correo electrónico
Presentación	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría ou mediante correo electrónico, especificamente durante o período de preparación das presentacións por parte de cada grupo pero tamén para calquera alumno despois de ser expostas en clase.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Exame de preguntas obxectivas	- Tests de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán. - Serán dous exames test que liberan materia: as datas serán publicadas en Moovi, según a evolución das dinámicas de traballo.	80	C1 D1 C9 D2
Presentación	SEMINARIOS: - Valorarase a asistencia e participación activa, e será avaliación individual: - Poderá incluír proba de tipo test de preguntas obxectivas a celebrar tras a finalización de cada seminario.	10	
Presentación	PRESENTACIÓNS: - Valorarase o nivel de preparación e a calidade da exposición dos temas propostos, elaborados en grupo	10	

Other comments on the Evaluation

- **Avaliación continua:**

- A materia teórica divídese en dúas partes, con dous exames respectivos e liberatorios, de tipo test de preguntas obxectivas, que se celebrarán dentro do horario lectivo, (as datas serán publicadas en Moovi, según a evolución das dinámicas de traballo). En ningún de ambos exames poderase obter unha nota inferior ao 40%. De non alcanzar devandita porcentaxe nalgún dos dous exames, o alumnado poderá recuperar dita parte no exame de avaliación global cuxa data establece oficialmente o centro. Se a nota é igual ou superior ao 40%, considerarase liberada a materia e non se poderá examinar só desa parte no exame de avaliación global co obxectivo de subir nota, para o que tería que facer todo o exame. Para aprobar a materia requírese alcanzar unha nota mínima conxunta dos dous exames do 50%.

- Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

- A nota final da materia será a suma ponderada das puntuacións: **teórica + participación nos seminarios + preparación e exposición de temas.**

- O alumno que supere a avaliación continua queda eximido do exame de avaliación final cuxa data establece oficialmente o centro. De todos os xeitos, se o alumno desexa modificar a súa cualificación ten dereito a presentarse ao devandito exame oficial, que será global de toda a materia, e será o que determine a cualificación definitiva.

- As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten (é dicir, para aqueles que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na oportunidade anterior).

- **Avaliación global :**

- Os alumnos que perdan ou renuncién á súa avaliación continua, terán a oportunidade de superar a materia nun exame para realizar na data oficial programada polo centro. O devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos da materia + os seminarios + os temas expostos polos alumnos en clase, e posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose chegar a un mínimo do 50% para considerarse superado. O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas. Os tests serán de

resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

- Exame de segunda oportunidade: Será realizado por aqueles alumnos que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na avaliación continua ou na oportunidade anterior de exame oficial realizado na data programada polo centro. As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten. O devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos da materia + os seminarios + os temas expostos polos alumnos en clase, e posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose chegar a un mínimo do 50% para considerarse superado. O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas. Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

- Compromiso ético:

Espérase que o alumno presente un comportamento ético adecuado. No caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, e outros) consideraríase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Neste caso a cualificación global no actual curso académico será de suspenso (0.0).

Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia nesa convocatoria e a cualificación global será de suspenso (0.0).

Aviso: No caso de discrepancias entre as distintas versións lingüísticas da guía, prevalecerá o indicado na versión en castelán.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Gerard J. Tortora, Bryan Derrickson, **PRINCIPIOS DE ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 15, Panamericana, 2018

Kevin T. Patton, Gary A. Thibodeau, **ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 8, Elsevier, 2013

Complementary Bibliography

Guyton y Hall, **TRATADO DE FISIOLÓGÍA MÉDICA**, 14, Elsevier, 2021

Guyton y Hall, **COMPENDIO DE FISIOLÓGÍA MÉDICA**, 14, Elsevier, 2021

Kevin T. Patton, Gary A. Thibodeau, **ESTRUCTURA Y FUNCIÓN DEL CUERPO HUMANO**, 15, Elsevier, 2016

Linda S. Costanzo, **FISIOLÓGÍA**, 6, Elsevier, 2018

Linda S. Costanzo, **FISIOLÓGÍA (Serie: revisión de temas)**, 7, Wolters Kluwer, 2018

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fundamentos de enfermaría/V53G140V01107

Enfermaría clínica I/V53G140V01204

Enfermaría clínica II/V53G140V01205

Farmacoloxía e dietética/V53G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

IDENTIFYING DATA				
Estatística: Estatística				
Subject	Estatística: Estatística			
Code	V53G140V01106			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Magdalena López, Pilar			
Lecturers	Magdalena López, Pilar			
E-mail	mmagdalenal@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Estatística			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Code	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos de poboación, identificando as posibles causas dos problemas de saúde.
D1	Capacidade de análise e síntese.
D2	Capacidade de organización e planificación.
D3	Capacidade de xestión da información.
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.
D7	Razoamento crítico.
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia	
Expected results from this subject	Training and Learning Results
Ser capaz de realizar explotación de datos y presentación e interpretación de resultados.	A1 D2 A2 D7 A3 D9 A4 D11
Ser capaz de realizar un análisis estadístico de datos que permita describir, resumir y contrastar hipótesis sobre una población.	A3 B6 C8 D1 A4 B16 C26 D3 A5 D4

Contidos	
Topic	
1. Estadística Descriptiva	Población y Muestra Recogida de Datos: variables, bases de datos Representación gráfica Medidas descriptivas

2. Inferencia Estadística	Probabilidad Estimación de parámetros: intervalos de confianza Pruebas diagnósticas. Contraste de hipótesis
3. Introducción al Análisis Multivariante	Correlación y Regresión Técnicas de análisis multivariante
4. Análisis de Datos	Fundamentos de las TIC en ciencias de la salud Estrategias de Análisis de Datos en ciencias de la salud

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Lección maxistral	24	30	54
Estudo de casos	6	10	16
Prácticas con apoio das TIC	6	0	6
Resolución de problemas de forma autónoma	0	32	32
Seminario	20	0	20
Exame de preguntas obxectivas	2	10	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

	Description
Lección maxistral	Sesiões de clases expositivas de contidos teóricos
Estudo de casos	Exposición e análise de casos. Exemplos
Prácticas con apoio das TIC	Exercicios prácticos na aula de resolución de problemas e exercicios con axuda das TIC
Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución de forma autónoma de problemas e exercicios plantexados na aula
Seminario	Resolución de problemas e análise de estudos por parte do estudiantado en clase grupal

Atención personalizada

Methodologies	Description
Prácticas con apoio das TIC	Resolución de exercicios e problemas na aula con axuda das TIC
Seminario	Resolución de problemas e estudo de casos na aula grupal

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results			
Prácticas con apoio das TIC	Asistencia a clases prácticas de resolución de problemas de Estadística con apoio das TIC.	10	A1 A2 A5	B16 C26	C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Seminario	Valoración do traballo desenrolado na aula sobre a resolución de problemas plantexados.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16	C8 C26	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Exame de preguntas obxectivas	Proba que inclúe preguntas pechadas de resposta ou de resposta curta relacionadas con contidos da materia.	30	A1 A2 A3 A4 A5	B6 B16		D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba que inclúe actividades, problemas ou casos a resolver similares aos executados en clase.	30	A1 A2 A5	B6	D1 D2 D4 D7 D9 D11
---	--	----	----------------	----	-----------------------------------

Other comments on the Evaluation

Avaliación continua:

SEMINARIO: Consistirá na realización de polo menos 1 exercicio voluntario nas clases grupais, de cada un dos 2 bloques do programa: Bloque I (temas 1, 3 e 4) e Bloque II (temas 2A e 2B), e da asistencia ás clases prácticas. Cada unha destas 3 actividades supondá 10% da nota final.

PRÁCTICAS CON APOIO DE TIC: suporá o outro 10% da nota da avaliación continua.

A nota destas actividades, libera o 40% da calificación final.

As persoas que o desexen poderán subir nota igualmente na proba final.

No exame final (Preguntas obxectivas + resolución problemas/exercicios) deberá alcanzarse unha nota mínima de 4/10 para computar o resto de probas avaliáveis.

Avaliación global:

En caso de non acollerse á avaliación continua, o 100% da nota verá dada polo exame global. Este incluírá resolución de problemas, preguntas curtas e preguntas tipo de test, que non penalizarán en caso de ser incorrectas.

Para superar a materia alcanzarse unha nota mínima de 5/10.

As probas de avaliación, terán lugar nas aulas 21 e 23, segundo o calendario publicado na web do centro.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

M.A.Martínez, A.Sánchez, F.J.Faulín, **Bioestadística Amigable**, Ed. Díaz de Santos,

F. Rius Díaz y J. Warnberg, **Bioestadística**, Paraninfo,

Complementary Bibliography

J. Sentís, H. Pardell, E. Cobo, J. Canela, **Bioestadística**, Ed. Elsevier Masson,

Gail F. Dawson, MD, MS, Faaep, **Interpretación fácil de la Bioestadística**, Ed. Elsevier Saunders,

J.M. Argimon Pallas, J. Jiménez Villa, **Métodos de investigación clínica y epidemiológica**, Elsevier,

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Traballo de Fin de Grao/V53G140V01407

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Prácticas clínicas II/V53G140V01303

Prácticas clínicas III/V53G140V01306

Prácticas clínicas IV/V53G140V01405

Prácticas clínicas V/V53G140V01406

IDENTIFYING DATA**Fundamentos de enfermaría**

Subject	Fundamentos de enfermaría			
Code	V53G140V01107			
Study programme	Grao en Enfermaría			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	9	Mandatory	1	2c
Teaching language	Castelán Galego			
Department	Departamento da E.U. de Enfermaría (Povisa)			
Coordinator	Martínez Pérez, Estefanía			
Lecturers	Martínez Pérez, Estefanía Serra Martínez, Cristina			
E-mail	emartinez@povisa.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	Esta Materia expón ao estudante cal é a esencia da profesión, as funcións propias da enfermaría e os métodos e instrumentos derivados das proposicións científicas que forman a base da profesión. Ten como obxectivo principal que el estudante adquira coñecementos sobre cal foi e será el contorna profesional, como foi evolucionando a humanidade e con ela a profesión, cales son as bases científicas e conceptuais da profesión, así como a metodoloxía de traballo. Así como os coidados básicos que se prestan ante a alteración do auto-coidados.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Code				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.			
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.			
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.			
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.			
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional axeitada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e cos niveis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.			
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados, aos resultados en saúde, avaliando o seu impacto, a través de guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica, trata ou coida un problema de saúde.			
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas.			
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles.			
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma en que viven o seu proceso de saúde-enfermidade.			
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade.			
B15	Ser capaz de traballar co equipo de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.			
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.			
C15	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os coidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do coidado de enfermaría.			
C16	Comprender dende unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os plans de coidados correspondentes.			
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar a calidade e seguridade das persoas atendidas.			
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría.			
D1	Capacidade de análise e síntese.			
D2	Capacidade de organización e planificación.			
D3	Capacidade de xestión da información.			
D4	Resolución de problemas e toma de decisións.			

D7 Razoamento crítico.

D9 Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade.

D11 Sensibilidade cara a temas ambientais.

Resultados previstos na materia

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Coñecer as teorías e modelos de enfermaría	A1	B1	C16	D1
	A2	B2		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11
Ser capaz de aplicar a metodoloxía científica no proceso de coidar	A1	B1	C15	D1
	A2	B2	C17	D2
	A3	B5	C18	D3
	A4	B6		D4
	A5	B8		D7
		B14		D9
		B15		D11
		B17		

Contidos

Topic	
Módulo I :Os coidados desde unha perspectiva histórica.	1-Evolución histórica do coidado enfermeiro. 2-Nacemento da enfermaría profesional. 3-Competencias profesionais. 4-Enfermaría 2.0.
Módulo II: Conceptos que configuran a disciplina enfermeira.	1-Saúde e leis aplicables. 2-Estrutura institucional de enfermaría. 3-Organización dunha unidade/servizo.
Módulo III: Teorías e modelos de enfermaría	1-Elementos fundamentais da disciplina enfermeira: persoa, contorna, saúde, enfermaría. 2-Modelos de coidados de enfermaría máis representativos.
MÓDULO IV: Metodoloxía científica. Plans de coidados	1-Proceso de atención de enfermaría (P.A.E.). 2-Etapas do P.A.E. 3-Taxonomía NANDA, NOC, NIC.
MÓDULO V: Principios, técnicas e procedementos dos coidados básicos.	1-A unidade do paciente. 2-Tipos de cama hospitalaria. 3-Constantes vitais. 4-Administración de medicación. 5-Termorregulación. 6-Respiración. 7-Alimentación. 8-Hidratación. 9-Eliminación urinaria/intestinal. 10-Mobilidade/Actividade. 11-Hixiene. 12-Descanso e soño. 13-Comunicación. 14. Seguridade. 15. Recollida de mostras.

Planificación

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Actividades introductorias	2	1	3
Lección maxistral	60	100	160
Seminario	15	5	20
Estudo de casos	1	6	7
Resolución de problemas	2	2	4
Exame de preguntas obxectivas	1	30	31

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Metodoloxía docente

Description

Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Proba na que o alumno/a debe analizar un feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas	Actividade na que se formula un problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Methodologies	Description
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Resolución de problemas	Actividade na que se formula un problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Avaliación

	Description	Qualification	Training and Learning Results		
Seminario	Valorarase a participación activa e cumprimento de instrucións.	10	B1	C18	D2 D4 D7
Estudo de casos	Mediante a presentación dun caso o alumno deberá aplicar os coñecementos adquiridos na materia, desenvolvendo un *PAE.	10	B1 B2 B5 B6 B8 B15 B17		D2 D3 D4 D7
Resolución de problemas	Resolución de casos prácticos.	20	A2 A3 A4	B1 B2 B5 B6 B8 B15 B17	D1 D2 D3 D4 D7
Exame de preguntas obxectivas	Probas obxectivas con 4 opcións de resposta e soamente 1 correcta. Réstanse negativas.	60	A1	B1 B2 B5 B6 B17	C15 C16 C17 C18

Other comments on the Evaluation

O estudiantado pode optar por avaliación continua ou avaliación global, segundo as súas necesidades individuais.

Avaliación continua:Asistencia obrigatoria. Ao alcanzar o 10% de faltas non xustificadas, pérdese o dereito á avaliación continua.A cualificación segundo esta opción, comporase de: SEMINARIO (10%), ESTUDO DE CASOS (10%), RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS (20%) e EXAME I DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (30%) e EXAME II DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (30%).A data do

Exame I, difundirase a través de Moovi e do Exame II, coincidirá coa data establecida para o exame global, no calendario académico oficial. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5/10 en cada metodoloxía avaliada, en caso de non alcanzar esta cualificación, non se opta á cualificación por EC.

Avaliación global: O estudiantado que renuncie ou perda a avaliación continua, optará a unha proba final cun valor do 80 % dado que o seminario e o estudo de casos é obrigatorio (20%). O exame será tipo test, con 4 opcións de resposta; cada erro resta 0.25 do cómputo total de correctas. Deberase alcanzar unha nota mínima de 5 sobre 10 para superar a materia. Os exames realizaranse nas aulas 21 e 23, segundo o calendario oficial publicado na web do centro.

Bibliografía. Fontes de información

Basic Bibliography

Martínez Martín, Mª Luisa; Chamorro Rebollo, Elena, **Historia de la Enfermería**, 3ª Edición, Elsevier, 2017

-Kozier, B: y otros, **Fundamentos de Enfermería. Conceptos, proceso y práctica**, 7ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 2005

Heather Herdman, T., **Diagnósticos Enfermeros. Definiciones y clasificación**, Elsevier, 2021/2023

Luís Rodrigo, M. T., **Los Diagnósticos Enfermeros. Revisión crítica y guía práctica**, 9ª Edición, Masson Elsevier, 2006

Joanne Dochterman, **Clasificación de Intervenciones de Enfermería (NIC)**, ELSEVIER, 2018

Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), ELSEVIER, 2019

Complementary Bibliography

Carpenito, Linda J., **Manual de Diagnósticos Enfermeros**, 14ª Edición, MacGraw-Hill. Intermamericana, 1995

Rol de Enfermería,

Enfermería Clínica,

www.index-f.com/new/cuiden/, Fundación Index,

www.fisterra.com/, Elsevier,

Mitjà Costa, Jordi, <http://enfermeriablog.com/#>,

<http://www.portalhiades.com/>,

MArion Johnson, **Interrelaciones NANDA, NOC Y NIC Mosby 2º Edicion**, 2ª Edición, ELSEVIER, 2012

Recomendacións

Subjects that continue the syllabus

Enfermería clínica I/V53G140V01204

Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201

Prácticas clínicas I/V53G140V01208

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Fisioloxía: Fisioloxía/V53G140V01105

Subjects that it is recommended to have taken before

Anatomía humana: Anatomía humana/V53G140V01101

Psicoloxía: Psicoloxía/V53G140V01102

IDENTIFYING DATA				
Modern language: Technical english				
Subject	Modern language: Technical english			
Code	V53G140V01108			
Study programme	Grado en Enfermería			
Descriptors	ECTS Credits	Choose	Year	Quadmester
	6	Basic education	1st	2nd
Teaching language	Spanish English			
Department				
Coordinator	Silva Rodríguez, Amalia			
Lecturers	Silva Rodríguez, Amalia			
E-mail	inglesgrado@gmail.com			
Web	http://www.cepovisa.com			
General description	The aim of the subject is to know and dominate the specific vocabulary related with the sanitary field: anatomy, symptoms, syndromes and illnesses, forms, team *interdisciplinary, as well as the structures of the scientific texts.			

Training and Learning Results

Code	
A1	Students have demonstrated knowledge and understanding in an area of study that comes from the basis of the general secondary education, and it is often found at a level that, if well supported on advanced text books, it also includes some aspects that involve knowledge from the forefront of their field of study.
A2	Students know how to apply their knowledge to their work or vocation in a professional manner and have the skills that are often demonstrated through the preparation and defense of arguments and the resolution of problems within their area of study.
A3	Students have the capacity to collect and interpret relevant data (normally within their area of study) to make judgments that include a reflection on relevant topics of social, scientific or ethical nature.
A4	Students will be able to convey information, ideas, problems and solutions to specialist and non-specialist audiences
A5	Students have developed those skills needed to undertake further studies with a high degree of autonomy.
B6	To apply the nursing interventions on scientific evidence and on the available resources.
B16	To be able to use health information systems.
C8	To apply the technologies and information systems and communication of health care
D1	Analysis and synthesis ability
D2	Organization and planning ability
D3	Information management ability.
D4	Problem solving and decision making.
D7	Critical reasoning.
D9	Adaptation to new situations. Initiative and entrepreneurial spirit. Creativity
D11	Sensitivity towards environmental issues.

Expected results from this subject

Expected results from this subject	Training and Learning Results			
Notable knowledge and capacity to apply resolution of problems and taking of decisions.	A1			
	A2			
	A3			
	A4			
	A5			
Notable knowledge and capacity to apply principles of investigation and information.	A1	B6	C8	D1
	A2	B16		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11

Contents

Topic	
Introduction to the terminology of the sciences of the health	Classification of the professionals of the health
	Instrument multidisciplinary
	Medicines
	Anatomy

Analysis and understanding of specific texts	Needs of nutrition Needs of hygiene alternative Therapies
Understanding reader	Articles of scientific publications medical Publications

Planning

	Class hours	Hours outside the classroom	Total hours
Mentored work	10	6	16
Autonomous problem solving	0	42	42
Case studies	40	40	80
Problem and/or exercise solving	2	5	7
Objective questions exam	1	4	5

*The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

	Description
Mentored work	Translations of specific texts.
Autonomous problem solving	Resolution of problems in small groups. Exhibition of subjects.
Case studies	Previous explanations to the resolution of different types of exercises directed to learn the technical vocabulary, understand the necessary grammatical structures to understand the texts, obtain information and translate them.

Personalized assistance

Methodologies	Description
Mentored work	The student, of individual way or in group, elaborates a document on the thematic of the matter or prepares seminars, investigations, memories, essays, summaries of readings, conferences, etc. Generally treats of an autonomous activity of/of the students that includes the research and collected of information, reading and handle of bibliography, editorial...
Case studies	professor explains the grammatical structures, the technical vocabulary and help with the doubts that arise in the realization of the exercises. Moreover a customized attention will be given in the specific hours

Assessment

	Description	Qualification	Training and Learning Results
Mentored work	The weekly or twice-weekly translations.	20	A2 A3 A4
Autonomous problem solving	Proof in which the student has to resolve a series of problems and/or exercises in a time or condition established by the professor. Of this way the student has to apply the knowledges that has purchased	20	A3 A4
Problem and/or exercise solving	Proofs for evaluation of the competitions purchased that include direct questions on a concrete appearance. The students have to answer of direct and brief way in base to the knowledges that have on the matter.	40	A3 B16 D1 A4 D3
Objective questions exam	Proofs that evaluate the knowledge that include questions closed with different alternatives of answer (true/false, multiple election, matching of elements...). The students/select them an answer go in a number limited of possibilities. Technical vocabulary	20	A2 A3 A4

Other comments on the Evaluation

Continuous Evaluation:

The students will realize a series of assessed proofs along the course :

Work in team and oral presentation in English with 20% of the total value of the note

Exercise of listening with 20% of the total value of the note

Examination of objective questions envelope the technical vocabulary with 20% of the total value of the note.

In the examination of June two exercises will be done: a translation and a comprehension of a text, with 40% of the total value of the note.

In the case that any of the proofs of vocabulary were not approved along the course, they will be repeated in the examination of June, in this case with a value of 60% of the total value of the note.

The students that do not follow the continuous evaluation:

They will do the proof of listening in the date advertised in the application Moovi with the value of 20% of the total mark. In the official date of the examination they will do exercises of vocabulary, comprehension of a text, translation, delivery of the written work and the oral presentation of it with 80% of the total value of the final note.

All the students must do all the proofs (vocabulary, work and presentation, translation, listening and comprehension of text) for power approve the subject.

Sources of information**Basic Bibliography**

Ross Wright; Maria Spada Symonds, **English for Nursing 2**, 1, Pearson, 2011

Tony Rice, **Nursing 2**, 10, Oxford, 2010

Citores & Pellegrinelli, **Healthy English**, 1, Elsevier Masson, 2009

Glendinning & Hölstrom, **English in Medicine**, 6, Cambridge University Press, 2002

Complementary Bibliography

Forsyth & Lavender, **Grammar activities**, 2, 2, Macmillan Heinemann, 2000

Recommendations